

УДК 640.4:352.075

DOI: 10.31866/2616-7468.2.1.2019.170429

ЗНАЧЕННЯ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ МЕГАПОЛІСОМ

Здіслав Сіройч,
доктор економічних наук, професор,
Університет менеджменту у Варшаві,
Варшава, Польща,
siro19@gmail.com
© Сіройч З., 2019

Юрій Карягін,
доктор habilitation, професор,
Університет туризму та іноземних мов
у Варшаві, Варшава, Польща,
yuriy.karyagin@gmail.com
© Карягін Ю., 2019

Михайло Манов,
кандидат економічних наук,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна,
michaelmanov1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6217-5768>
© Манов М., 2019

Актуальність. Сьогодні під впливом процесів урбанізації зростає значення і роль мегаполісів, міських агломерацій у розселенні людства, в економічній, культурній, соціальної сферах тощо. Ефективне управління сучасним мегаполісом, який є метрополією по відношенню до прилеглих територій, має бути спрямованим на забезпечення мешканцям і гостям міста комфортних умов для проживання, роботи, культури і спорту, відпочинку і рекреації. Сфера гостинності, що включає заклади готельно-ресторанного і туристичного бізнесу є важливим і необхідним елементом функціонування мегаполісу. **Предметом дослідження** є проблеми управління метрополіями, розвиток сфери гостинності у великих містах. **Мета дослідження полягає** у визначенні напрямів вдосконалення управління метрополіями та ролі сфери гостинності у розвитку сучасних великих міст. **Методи дослідження.** Дослідження проводилося шляхом опрацювання актів Європейської комісії, наукових публікацій з питань урбанізації, управління метрополіями, розвитку сфери гостинності у великих містах, даних статистики, експертних оцінок. **Результати.** Основні теоретичні і практичні результати, що визначають новизну і практичну значущість дослідження полягають у визначенні сфери гостинності як одного з ключових елементів в ефективному управлінні метрополіями та особливостей розвитку готельно-ресторанного і туристичного бізнесу у великих містах. **Висновки та обговорення.** Встановлено, що діяльність закладів сфери гостинності сприяє соціально-економічному розвитку метрополій. В свою чергу, концентрація попиту на готельно-ресторанні і туристичні послуги у великих містах сприяє успішній діяльності закладів гостинності.

Ключові слова: мегаполіс, метрополія, агломерація, гостинність, туризм, готелі, ресторани.

Актуальність проблеми

Постановка проблеми. Сучасні метрополії - це великі урбанізовані території, пов'язані між собою фізично або адміністративно, що виконують багато соціаль-

но-економічних функцій. Сучасні великі міста часто займають значні території, мають складну адміністративну та етнічну структуру, виробляють значну частину національного доходу країни, а деякі з них досягають населення більшого за населення багатьох держав. Тому метрополії потребують ефективного управління. Управління метрополією має бути спрямоване на задоволення соціальних, культурних та інших потреб населення, сприяти розвитку міської економіки, урбанізованого міського середовища. Сьогодні сфера гостинності стає важливим елементом функціонування і розвитку мегаполісу. Водночас розвиток великих міст створює сприятливі умови для діяльності закладів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

Стан вивчення проблеми. Питання формування і розвитку великих міст, побудови ефективної системи управління сучасними метрополіями розглядалися у працях Р. F. Drucker (2010), Z. Sirojć (2010; 2012), J. Danielewicz (2013), S. Sassen (2001), M. Lackowska (2009), D. Szumańska (2007) та ін.

В даний час визначені проблемні питання формування і розвитку метрополій, розроблені принципи та методи ефективного управління великими міськими агломераціями. Велика увага в дослідженнях приділена питанням соціально-економічного розвитку метрополій.

Невирішені питання. Недостатність наукових досліджень щодо особливостей функціонування закладів готельно-ресторанного і туристичного бізнесу у великих містах та значення сфери гостинності для ефективного управління сучасним мегаполісом.

Мета і методи дослідження

Мета статті полягає у визначенні проблемних питань функціонування метрополій, аналізі системи управління великими містами, визначенні ключових факторів впливу на діяльність закладів гостинності у сучасному мегаполісі.

Методи дослідження. Дослідження проводилося шляхом опрацювання актів Європейської комісії, наукових публікацій з питань урбанізації, управління метрополіями, розвитку сфери гостинності у великих містах, даних статистики, експертних оцінок.

Інформаційна база дослідження – монографії, наукові статті, матеріали міжнародних наукових конгресів та симпозіумів, науково-практичних конференцій, нормативні акти, статистичні дані.

Результати дослідження

Сьогодні ми визначаємо метрополію як історично сформоване, велике, місто або групу міст (найчастіше понад 500 тисяч або 1 мільйон мешканців), яке функціонує як складна або багатокомпонентна геосистема, що конкурує та співпрацює в глобальному масштабі з іншими організаціями або системами, задовольняючи потреби своїх мешканців і надаючи їм можливості для подальшого розвитку (Sirojć, 2010).

В даний час вже понад 30 міст у світі мають більш ніж 5 мільйонів жителів, 60 міст з більш ніж 3 мільйонами, понад 600 міст та міських агломерацій з більш ніж мільйоном мешканців, і майже тисячу з більш ніж 500 тисяч жителів

(Demographia World Urban Areas, 2014). У великих містах і міських агломераціях проживає приблизно 2 мільярда людей, половина з яких - в Азії. Це більше половини міського населення світу, що в свою чергу становить більше половини населення світу. Згідно з прогнозами у поточному столітті кількість великих міст зросте удвічі.

Серед сучасних метрополій ми виділяємо глобальні (Лондон, Нью-Йорк, Токіо, Париж), континентальні, національні, регіональні та місцеві S. Sassen (2001); V. Jałowiecki (1999, 2002); P.J.Taylor, D.R.E. Walker, J.V. Beaverstock (2002). Найбільші міста досягають понад 20 мільйонів чоловік. Токіо, Гуанчжоу, Джакарта, Сеул, Шанхай, Мексика, Делі, Нью-Йорк, Сан-Паулу, Карачі, Бомбей, Маніла - це гігантські міські агломерації, які генерують значну частину ВВП кожної країни, в якій вони розташовані.

У загальному розумінні менеджмент - це процес ефективного використання різних ресурсів, що ведуть до цілей організації. У даному контексті місто можна розглядати як своєрідну організацію.

Управління метрополією є специфічною піддисципліною управління. Це частина стратегічного менеджменту, за допомогою якої ми розуміємо процес ефективного використання ресурсів даної території для подальшого її розвитку.

Змістом управління метрополією, на нашу думку, є процес ефективного використання різних видів міських ресурсів задля виконання ним важливих функцій в країні чи регіоні в сучасному глобалізованому світі та задоволенні соціальних потреб жителів і подальшого розвитку суспільного життя, міської економіки. і урбанізованого міського середовища.

Процес управління містом, як і будь-який процес управління, має свою специфіку:

- людська, гуманітарна спрямованість,
- має свій культурний аспект,
- вимагає визначення цінностей, цілей і завдань,
- забезпечує розвиток організації,
- вимагає спілкування,
- орієнтований на результат (на клієнта),
- вимагає оцінки відповідно до конкретних показників (див. А. Кохмінський, В. Піотровський, 2000).

У процесі управління великими містами – метрополіями важливу роль відіграють принципи управління. Європейська Комісія прийняла наступні 10 принципів:

- концентрація (кошти),
- програмування (розробка),
- партнерство (міське та регіональне, соціальне та приватне),
- додавання (поєднання локальних агентів),
- доповнення (доповнення місцевої, регіональної та міської діяльності),
- субсидіарність (місцевий розвиток в руках самоврядування),
- координація (фінанси, програми, зонування),
- порівняння (відповідність дій міської влади законодавству держав і Європейського Союзу),
- взаємозв'язок діяльності (з економічною політикою держави),

- контроль (постійний моніторинг, оцінка та контроль програм) (Markowski, 1999).

Управління метрополіями залежить від багатьох факторів, таких як: масштаби завдань, правове регулювання, розмір фінансових ресурсів, вплив зовнішніх факторів.

Управління метрополією сьогодні є більш соціальною практикою, яку вирощують тисячі чиновників, аніж субдисципліна управлінських наук.

В даний час виділяються наступні моделі управління метрополіями:

- управління містом,
- столична адміністрація,
- столичне спільне управління,
- співпраця між секторами,
- міські багатофункціональні господарства (Kaczmarek, & Mikuła, 2007; Lackowska, 2009; Danielewicz, 2013).

Концепція спільного управління стає все більш важливою в управлінні сучасними метрополіями - формою державного управління, заснованою не тільки на вертикальних відносинах, але перш за все на горизонтальній і гнучкій мережі просторової та галузевої співпраці.

Особливу увагу, на нашу думку, слід звернути на три аспекти управління метрополією:

- фінансовий менеджмент,
- управління міською (технічною та соціальною) інфраструктурою,
- управління соціальною сферою.

Фінансовий менеджмент є головною проблемою в більшості великих міст світу, включаючи найбагатші. Це пов'язано з тим, що потреби жителів зростають швидше, ніж можливості їх задоволення, зокрема отримання коштів для їх реалізації. Ось чому великі сучасні міста часто мають великі борги.

Бюджетна ситуація має велике значення у фінансовому управлінні метрополією. На жаль, бюджети багатьох міст скорочуються. Серед причин такого стану справ:

- збільшення витрат на обслуговування інфраструктури,
- зменшення податкових надходжень, викликаних пересуванням заможних людей до приміських районів,
- збільшення соціальних витрат через приплив іммігрантів (Hamm, 1990; O'Sullivan, 2003).

Структура бюджету метрополії також значною мірою залежить від проведеної міської політики, зокрема соціальної політики. Він може мати характер перерозподільної політики, бути соціально спрямованим (Стокгольм), або ліберальним (Нью-Йорк), і зазвичай змішаним, що залежить від масштабу і характеру потреб жителів і стану фінансів міста, зокрема його доходів.

Незалежно від міської політики, метрополії повинні піклуватися про раціоналізацію витрат та пошук нових джерел їх фінансування.

Важливу роль у житті мегаполісу відіграє управління міською інфраструктурою, так як її стан безпосередньо впливає на якість життя та імідж міста. В даний час пропагується ідея розумних міст, створюючи попит на IT-послуги. Мова йде про ефективні та автоматизовані системи управління міськими агломераціями,

зокрема: постачання енергії, води, вивіз відходів, міський моніторинг, управління дорожнім рухом тощо (Majdan, 2014).

Управління інфраструктурою стосується не лише технічної інфраструктури (енергетична мережа, система водопостачання та каналізації, санітарні установи або транспорт), а й соціальна інфраструктура, за допомогою якої забезпечуються основні соціальні потреби мешканців, насамперед, доступ до різних видів навчальних закладів, соціального забезпечення, охорони здоров'я тощо.

Основні стандарти для задоволення соціальних потреб мешканців метрополії включають:

- протидія соціальній маргіналізації,
- зниження рівня безробіття та бідності,
- охорона здоров'я мешканців та середовища, в якому вони проживають,
- соціальна допомога, зокрема старим та хворим людям,
- протидія соціальній патології,
- забезпечення відпочинку та управління вільним часом жителів,
- належне управління житловими ресурсами,
- догляд за громадською безпекою,
- забезпечення рівного доступу до освітніх та навчальних закладів (Sirojć, 2010; 2012).

У метрополіях ці проблеми вирішуються різними способами, але навіть найбагатші метрополії не здатні вирішити всі проблеми, що виникають у них. Серед соціальних проблем, з якими стикаються сучасні метрополії, слід згадати перш за все:

1) Відсутність стратегії розвитку (у більшості з них). Стратегія управління в умовах глобалізації повинна прагнути до дотримання стандартів, встановлених лідерами, незалежно від їх географічного положення (Drucker, 2010). Ефективна стратегія дозволить конкурувати з іншими системами.

2) Відсутність належних фінансових ресурсів для розробки та реалізації поточних потреб ускладнює забезпечення ефективного управління великими соціальними системами.

3) Відсутність планів міського просторового розвитку призводить до незадовільного стану міської інфраструктури, непристосованого до поточного етапу розвитку.

4) Підвищення соціальної нерівності, соціальна сегрегація та геттоїзація призводять до збільшення соціальної патології, зокрема збільшення злочинності. Низька соціальна активність мешканців сприяють виникненню у них відчуття маргіналізації та соціальної ізоляції.

5) Деградація природного середовища.

6) Відсутність належного контролю над міграційними процесами.

7) Старіння населення та збільшення кількості людей з інвалідністю.

8) Модифікація існуючої моделі сім'ї, зменшення розмірів домогосподарств.

Наведені ситуації, явища та процеси, що відбуваються в сучасних великих містах, не є вичерпним переліком існуючих соціальних проблем.

Розвиток метрополій можна і потрібно вимірювати і порівнювати. Одним з універсальних показників такого вимірювання є індекс розвитку міст (CDI). Він складається з п'яти під-індикаторів:

- розмір міського продукту на душу населення,

- розвиток інфраструктури (електрифікація, водопостачання, каналізація, телефон),
- поводження з відходами (утилізація відходів, очищення води),
- здоров'я населення (середня тривалість життя та дитяча смертність),
- стан освіти (рівень наукової освіти, відсоток населення з вищою освітою).

CDI можна розглядати як показник рівня розвитку міста, включаючи міську (технічну та соціальну) доступність інфраструктури для населення. Це також є показником управління метрополією, оскільки дає можливість порівнювати міста світу, континентів, регіонів або окремих країн, а також показує проблеми міст, зокрема міст у країнах, що розвиваються (Szymańska, 2007).

Впровадження концепції нової системи державного управління є показником ефективного управління метрополіями. Вона передбачає, зокрема:

- управління цілями,
 - оцінку результатів діяльності,
 - економічну ефективність адміністративних операцій,
 - прозорість дій по відношенню до одержувачів послуг,
 - вимірювання кількості та якості наданих послуг.
- Серед численних позитивних прикладів управління метрополією відмітимо: Штутгарт, Роттердам, Портленд, Сінгапур, Курітіба, Порто Алегро, Вроцлав, Стокгольм, Відень, Женева, Цюрих, Франкфурт на Майні, Ванкувер і Копенгаген.

Негативні приклади управління великими містами також мають повчальне значення. До таких відносяться Варшава, Неаполь, Детройт, Мехико та Афіни.

Питання конкурентоспроможності міст тісно пов'язане з розвитком та ефективним управлінням сучасними метрополіями. Конкурентоспроможність міста є одним з головних умов для його подальшого розвитку в сучасному глобалізованому світі.

Конкурентоспроможність мегаполісу, на думку авторів, полягає в отриманні конкурентних переваг перед іншими суб'єктами соціально-економічного життя, що функціонують в певному географічному просторі.

До найважливіших аспектів конкурентних переваг мегаполісу належать:

- ефективність міської економіки,
- способи управління містом і міської політики, включаючи соціальну політику,
- рівень і якість життя мешканців,
- ефективність задоволення соціальних потреб населення,
- міська (технічна та соціальна) інфраструктура,
- зовнішній вигляд міста,
- привабливість міста,
- стан навколишнього середовища,
- функціонування фінансових установ,
- діяльність міжнародних корпорацій,
- розмір іноземних інвестицій,
- діяльність представництв міжнародних організацій,
- мережа зв'язку, включаючи міжнародні зв'язки,
- гнучкість ринку праці,
- безпека мешканців (Sirojć, 2012, с. 88-104).

Конкуренція між метрополіями повинна бути спрямована на їх подальший розвиток і задоволення соціальних потреб мешканців, зокрема на досягнення високого рівня та якості життя.

Розвиток сфери гостинності, що включає заклади готельно-ресторанного і туристичного бізнесу, є важливим елементом сучасного управління метрополіями. Туризм і сфера гостинності в цілому відіграє все більшу роль у розвитку великих міст, зокрема в їх економіці та соціальному житті. Ми дотримуємося визначення Всесвітньої туристичної організації, згідно з яким туризм охоплює всі види діяльності людей, які подорожують і перебувають для дозвілля, бізнесу або інших цілей протягом не більше року без перерви поза їх повсякденним помешканням. Зауважимо, що особливо популярними мотивами для туризму є: дозвілля, шопінг, харчування, розваги, бізнес, культура і спорт.

Міста у високорозвинених економіках як і раніше відіграють домінуючу роль у світовому туризмі. Особливо це стосується метрополій так званої Тріади, тобто Сполучених Штатів, Японії і Європейського Союзу. Великі міста приваблюють туристів, пропонуючи їм багато визначних пам'яток. До найважливіших факторів, що сприяють туристичній привабливості міст, можна віднести: цінності туризму, розвиток туризму та спосіб організації туризму, включаючи, зокрема, просування і обслуговування туристів.

Говорячи про туристичні цінності, варто підкреслити, що для сучасних людей значні цінності мають не тільки контакти з природою, а й з іншими людьми та з культурою. Тому, крім природних туристичних ресурсів, туристичні цінності антропогенного середовища стають все більш важливими. Це історичні, культурні пам'ятки, архітектурні споруди, містобудування, музеї, розважальні центри, торгові центри, театри, галереї, стадіони, кінотеатри, ресторани, готелі тощо.

Знайомство з культурою особливо важливо для дітей та молоді. Для молодих і старих людей воно розширює знання про навколишній світ. Зустріч з новими людьми призводить до обміну культурними моделями, посилює взаєморозуміння та сприяє міжнародному співробітництву.

Культурний туризм тісно пов'язаний з туризмом, пов'язаним з розвагами і так званою масовою культурою. Найбільш типовими прикладами міст, в яких розвиток туристичної функції відбувався завдяки широко зрозумілим об'єктам і розважальним сервісам, є такі міста, як: Орландо, Лас-Вегас або Анахайм.

Важливу роль для розвитку сфери гостинності в сучасних метрополіях відіграє організація міжнародних конгресів, особливо наукових. За даними Асоціації міжнародних конгресів і конференцій у рейтингу країн з найбільшою кількістю конгресів, перше місце належить США, далі йдуть Франція, Німеччина, Іспанія, Великобританія, Нідерланди, Італія, Австралія, Австрія та Швейцарія. Париж і Лондон є лідерами серед європейських міст. Кожен 12-й конгрес у світі відбувається в Парижі, кожен 15-й в Лондоні, кожен 20-й в Женеві, кожні 22-і в Брюсселі і Відні, кожні 30-і в Римі (Jałowiecki, 1999).

Конгресний туризм у широкому розумінні входить до сфери ділового туризму, який включає, крім конгресів, також конференції, мотиваційні подорожі, ярмарки та виставки. Скрізь у світі діловий туризм сприймається як найбільш прибуткова частина туристичної діяльності. Бізнес-туризм також породжує зростання звичайного туризму, оскільки учасники конгресу з радістю повертаються як туристи

(Szmitke, 2008). Найбільш відвідувані містами ділові туристи є Лондон, Бангкок і Париж.

Гастрономічний туризм також процвітає у великих містах. Прекрасним прикладом цього є Мюнхен, де кілька мільйонів туристів приїжджають на щорічний пивний фестиваль Октоберфест. Багато міст пов'язані з певними гастрономічними продуктами. Так, Відень асоціюється з чорною кавою і тортом Захер, Париж з круасанами, Брюссель з цукерками, Парма з пармською шинкою, Пільзень з пивом Пільзнер і Краків з бубликами.

Комерційний туризм починає відігравати значну роль, що іноді є єдиною причиною для подорожей. У багатьох великих містах створюються центри і торгові площі, наприклад, в Парижі (Монмартр), Лондоні (Сохо), Венеції (район Палацу дожів і площі Сан-Марко). У торгових центрах поруч з магазинами знаходяться кінотеатри, клуби, медичні клініки, бібліотеки, офіси, церкви та офіси.

Туризм і рекреація приносять значні економічні вигоди великим містам. Багато міст отримують значний зиск від туризму. Тут варто згадати, наприклад, Париж, Рим, Лондон, Брюссель, за ними - Берлін, Мадрид, Барселону, Мілан, Відень і Амстердам. Менші доходи отримують столиці країн Центральної та Східної Європи, такі як Москва, Київ, Варшава, Будапешт і Прага.

Міський туризм має певні характеристики, знання яких дозволяє краще керувати ним. Найважливішими з них є: короткострокові поїздки, високі витрати туристів, високий рівень обслуговування в закладах гостинності, переважання ділових поїздок, значне використання культурно-розважальних закладів. У міських районах існує високий рівень використання ліжок навколо залізничних станцій, автовокзалів і аеропортів, у старих частинах міст, рекреаційних та приміських зонах, навколо наукових і ділових центрів і біля водоймам (наприклад, річок).

Висновки та обговорення результатів

Результати проведеного дослідження проблемних питань управління метрополіями, особливостей розвитку сфери гостинності у великих містах дозволили зробити такі висновки:

1. Бракує професійно підготовлених менеджерів, які могли б ефективно управляти великими містами. Тому необхідно виховувати майбутніх міських чиновників у сфері управління, зокрема управління метрополією, з урахуванням новітніх знань у цій сфері у світі. Під час навчання кадрам управління для великих міст важливо використовувати досвід провідних світових метрополій у різних аспектах міського життя.

2. Необхідно збільшити фінансування досліджень у сфері управління метрополіями в різних країнах. Бажано також розширити міжнародне співробітництво з іншими метрополіями, особливо добре керованими.

3. Туризм, під яким розуміється сфера гостинності в цілому, став важливою складовою економічного розвитку великих міст. Розвиток сфери гостинності сприяє: збільшенню інвестицій, насамперед у туристичну інфраструктуру, збільшенню виробництва та послуг для туристів, можливостей використання туристичної інфраструктури жителями та створення нових робочих місць. Серед потенційних негативних наслідків слід враховувати збільшення навантаження на міську інфраструктуру погіршення екології.

REFERENCE

- Danielewicz J., *Zarządzanie obszarami metropolitalnymi wobec globalnych procesów urbanizacji*, Łódź 2013.
- Demographia World City Areas*, May 2014.
- Drucker P.F., *Zarządzanie XXI wieku – wyzwania*, New Media, 2010.
- Gaworecki W.W., *Turystyka*, PWE, Warszawa 1998.
- Hamm B., *Wprowadzenie do socjologii osadnictwa*, K i W, Warszawa 1990.
- Jałowiecki B., *Metropolie*, Wyd. WSFiZ, Białystok 1999.
- Jałowiecki B., *Zarządzanie rozwojem aglomeracji miejskich*, Wyd. WSFiZ, Białystok 2002.
- Kaczmarek T., Mikuła Ł., *Ustroje terytorialno-administracyjne obszarów metropolitalnych w Europie*, Poznań 2007.
- Koźmiński A.K., Piotrowski W., *Zarządzanie: teoria i praktyka*, PWN, Warszawa 2000.
- Lackowska M., *Zarządzanie obszarami metropolitalnymi w Polsce*, Warszawa 2009.
- Majdan K., *Koniec głupich miast. Jak działa inteligentne miasto*, „Gazeta Wyborcza” z 4.08.2014.
- Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, PWN, Warszawa 1999.
- O’Sullivan A., *Urban Economics*, New York 2003.
- Różne modele funkcjonowania obszarów metropolitalnych – teoria a praktyka*, 2013.
- Sassen S., *The global City*, Princeton 1996.
- Sirojć Z., *Socjalno-ekonomiczne problemy rozwoju krupnych gorodow*, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Kijew 2010.
- Sirojć Z., *Społeczne problemy rozwoju metropolii/Socjalne problemy rozvoja metropol*, Presov 2012.
- Szmitke R., *Biznes przede wszystkim*, „Business Travel” z 13 marca 2008 roku.
- Szymańska D., *Urbanizacja na świecie*, PWN, Warszawa 2007.
- Taylor P.J., Walker D.R.E., Beaverstock J.V., *Firms and their global service network*, New York – London 2002.

УДК 640.4:352.075

Здислав Сиройч,
доктор економічних наук, професор,
Університет менеджмента в Варшаві,
Варшава, Польща,
siro19@gmail.com

Юрій Карягин,
доктор філософії, професор,
Університет туризму іноземних мов
в Варшаві,
Варшава, Польща,
yuriy.karyagin@gmail.com

Михайло Манов,
кандидат економічних наук,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна,
michaelmanov1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6217-5768>

ЗНАЧЕНИЕ СФЕРЫ ГОСТЕПРИИМСТВА В УПРАВЛЕНИИ СОВРЕМЕННЫМ МЕГАПОЛИСОМ

Актуальность. Сегодня под влиянием процессов урбанизации возрастает значение и роль мегаполисов, городских агломераций в расселении человечества, в экономической, культурной, социальной и других сферах. Эффективное управление современным мегаполисом, который является метрополией по отношению к прилегающим территориям, должно быть направлено на обеспечение жителям и гостям города комфортных условий для проживания, работы, культуры и спорта, отдыха и рекреации. Сфера гостеприимства, включающая предприятия гостинично-ресторанного и туристического бизнеса являются важным и необходимым элементом функционирования мегаполиса. **Предметом исследования** являются проблемы управления метрополиями, развитие сферы гостеприимства в больших городах. **Цель исследования заключается** в определении направлений совершенствования управления метрополиями и роли сферы гостеприимства в развитии современных больших городов. **Методы исследования.** Исследование проводилось путем изучения актов Европейской комиссии, научных публикаций по вопросам урбанизации, управления метрополиями, развития сферы гостеприимства в больших городах, данных статистики, экспертных оценок. **Результаты.** Основные теоретические и практические результаты, которые определяют новизну и практическую значимость исследования заключаются в определении сферы гостеприимства в качестве одного из ключевых элементов в эффективном управлении метрополиями, а также особенностей развития гостинично-ресторанного и туристического бизнеса в больших городах. **Выводы и обсуждения.** Установлено, что деятельность предприятий сферы гостеприимства способствует социально-экономическому развитию метрополий. В свою очередь, концентрация спроса на гостинично-ресторанные и туристические услуги в больших городах способствует успешной деятельности предприятий гостеприимства.

Ключевые слова: мегаполис, метрополия, агломерация, гостеприимство, туризм, гостиницы, рестораны.

UDK 640.4:352.075

Zdzislaw Siorage,
*Doctor of Economics, Professor,
University of Management in Warsaw,
Warsaw, Poland,
siro19@gmail.com*

Yurii Kariahin,
*Doctor habilitated, Professor,
University of Tourism and Foreign Languages
in Warsaw,
Warsaw, Poland,
yuriy.karyagin@gmail.com*

Mykhailo Manov,
*Ph.D. in Economic Sciences,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine,
michaelmanov1@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6217-5768>*

THE SIGNIFICANCE OF HOSPITALITY IN THE MODERN METROPOLIS MANAGEMENT

Relevance. Today, under the influence of urbanization processes, the importance and role of metropolitan cities, urban agglomerations has been increasing in the resettlement of mankind, in the economic, cultural, social and other spheres. Effective management of the modern metropolis, which is a metropolis in relation to the adjacent territories, should be aimed at providing residents and visitors of the city with comfortable conditions for living, work, culture and sports, rest and recreation. Hospitality, including the hotel-restaurant and tourism businesses is an important and necessary element in the functioning of the metropolis. **The subject of the research** is the management of metropolises, the development of the hospitality industry in large cities. **The purpose of the study** is to identify areas for improving metropolitan management and the role of the hospitality industry in the development of modern large cities. **Research methods.** The study has been carried out by studying European Commission acts, scientific publications on urbanization, management of metropolises, hospitality development in big cities, statistics, expert assessments. **Results.** The main theoretical and practical results that determine the novelty and practical significance of the study consist in defining the hospitality sector as one of the key elements in the effective management of metropolises, as well as features of the development of the hotel-restaurant and tourism business in large cities. **Conclusions and discussions.** It has been established that the activity of hospitality enterprises contributes to the socio-economic metropolis development. In turn, the concentration of demand for hotel, restaurant and tourist services in big cities contributes to the success of hospitality enterprises.

Keywords: metropolis, metropolis, agglomeration, hospitality, tourism, hotels, restaurants.